

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСОВОЇ
ГРАМОТНОСТІ

підготовки бакалавра
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
освітньо-професійної програми Середня освіта Географія. Економіка

Силабус освітнього компонента «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньою програмою Середня освіта Географія. Економіка

Розробник: к. г. н., доц. Поручинський В. І.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Погребський Т. Г.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	<i>01 Освіта/Педагогіка</i> <i>014.07 Середня освіта (Географія)</i> <i>Середня освіта</i> <i>Географія. Економіка</i> <i>бакалавр</i>	Нормативний
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання - 4-ий
		Семестр - 7-ий
		Лекції – 42 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) - 44 год.
		Самостійна робота – 54 год.
		Консультації – 10 год.
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Поручинський Володимир Іванович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Поручинський_Володимир_Іванович
Телефон	+3506785477
E-mail	poruchynsky.volodymyr@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожної середи 12.00–14.00, аудиторія С-620

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента.

Освітній компонент «Методика навчання економічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти» є складовою частиною обов'язкових освітніх компонентів циклу загальної підготовки. Предметом вивчення освітнього компонента є ознайомлення студентів із предметом, змістом і методами дослідження особливостей економіки і їх впливу на методику викладання, реалізацію дидактичних принципів, характеристику елементів навчання по темах, принципів і методику викладу теоретичного матеріалу, методологічну направленість лекцій, методику проведення практичних занять, індивідуальної і самостійної роботи, методи контролю знань, умінь і навичок.

Пререквізити

Освітні компоненти що містять базові знання, уміння й навички природничої та соціально-економічної географії.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента «Методика навчання економічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти»: «Методика профільного навчання географії, економіки», «Переддипломна педагогічна практика», «Написання випускної кваліфікаційної роботи», «Атестаційний іспит», а в подальшому – у професійній діяльності.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Методика навчання економічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти» є формування у здобувачів освіти системних знань і розуміння концептуальних основ територіальної організації населення, системи знань з методики викладання економічних дисциплін; надання студентам теоретичних знань та практичних навичок з питань методики підготовки уроків з економічних дисциплін. Основними завданнями освітнього компонента є: навчити здобувачів освіти аналізувати територіальну організацію населення; вивчити дослідження закономірностей проблеми підготовки спеціалістів з економіки і розробка системи найбільш ефективних принципів і засобів навчання, методичних прийомів для досягнення міцних професійних знань та вмінь, розвитку інтелектуальних здібностей студентів для роботи в умовах ринкових відносин.

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Методика навчання економічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти»:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях **(ЗК1)**;
- знання й розуміння предметної професійної діяльності **(ЗК2)**;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю **(ЗК3)**;
- здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі **(ЗК4)**;
- здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня **(ЗК6)**;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій **(ЗК8)**;
- здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку **(ЗК9)**;
- здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу **(ЗК10)**.

Фахові компетентності (ФК):

- здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету **(ФК1)**;
- здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності **(ФК2)**;
- здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів **(ФК3)**;
- здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення **(ФК4)**;
- здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання **(ФК5)**;
- здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів

мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них **(ФК6)**;

- здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язберезувальних технологій під час освітнього процесу **(ФК7)**;

- здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистіснозорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства **(ФК8)**;

- здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей **(ФК9)**.

Предметні компетентності (ПК):

- здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства **(ПК1)**;

- здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державних стандартів загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в школі **(ПК7)**;

- здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю **(ПК8)**;

- здатність відтворювати основні теорії та закони економіки, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів системних економічних знань, компетентності підприємливості та фінансової грамотності **(ПК9)**.

Програмні результати навчання:

Результатом вивчення освітнього компонента «Методика навчання економічних дисциплін у закладах загальної середньої освіти» є:

- відтворює основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховує в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів **(РН1)**;

- демонструє вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання **(РН 2)**;

- називає і аналізує методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікує форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти **(РН3)**;

- вибирає відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізує динаміку особистісного розвитку учнів, визначає ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них **(РН5)**;

- називає і пояснює принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками **(РН6)**;

- демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності **(РН7)**;

- генерує обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами **(РН8)**;

- застосовує сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності **(РН9)**;

- демонструє володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності (ПРН10);
- знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, економіки предмет їх дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної та економічної науки (ПРН1);
- формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій (ПРН5);
- застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, економіки, теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно-географічні та суспільно-географічні, економічні явища і процеси, пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії, економіки (ПРН6);
- демонструє знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперує базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності (ПРН7);
- характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону (ПРН9);
- Знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання географії, економіки, підприємництва та фінансової грамотності для виконання освітньої програми закладів загальної середньої освіти (ПРН10);
- виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності (ПРН11);
- аналізує власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей (ПРН12).

Структура освітнього компонента ДФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи.	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Економіка, підприємництво та фінансова грамотність як навчальні предмети та їх науково-методичне забезпечення						
Тема 1. Принципи, методи та засоби навчання економічних дисциплін	8	2	2	4	-	ДС/1
Тема 2. Науково-методичне забезпечення викладання курсів економічних дисциплін	8	2	2	4	-	ІРС/2
Тема 3. Календарно-тематичне планування. Поурочні плани. Технологічні карти. Підручники та навчальні посібники	8	2	2	4	-	РЗ/2
Тема 4. «Економіка» у системі шкільної економічної освіти	8	2	2	4	-	ДС/2
Тема 5. «Фінансова грамотність» у системі шкільної економічної освіти	6	2	2	2	-	ДС/2
Тема 6. «Підприємництво» у системі шкільної економічної освіти	6	2	2	2	-	ДС/2
Змістовий модуль 2. Особливості методики викладання економіки, підприємництва та фінансової грамотності у закладах загальної середньої освіти						

Тема 7. Методика підготовки та проведення уроків з економіки, підприємництва та фінансової грамотності	12	4	4	4	-	ДС/3
Тема 8. Методика організації самостійної роботи учнів з економіки, підприємництва та фінансової грамотності	14	4	4	4	2	РЗ/3
Тема 9. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів з економіки, підприємництва та фінансової грамотності	14	4	4	4	2	ІРС/3
Тема 10. Особливості поточного, тематичного, семестрового, річного оцінювання та державної підсумкової атестації	12	4	4	4	-	ДС, РЗ/3
Тема 11. Стили педагогічного спілкування. Педагогічні конфлікти	10	2	4	4	-	РЗ/3
Тема 12. Інтерактивне навчання на уроках економіки, підприємництва та фінансової грамотності	16	4	4	6	2	ДБ/3
Тема 13. Економічні ігри та методика їх використання	14	4	4	4	2	ІРС/3
Тема 14. Методика організації позакласної економічної освіти та економічне виховання школярів	14	4	4	4	2	РМГ/3
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота 1						30
Контрольна робота 2						30
Самостійна робота						5
Всього годин/Балів	150	42	44	54	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Логіка викладу, формування та сприйняття навчального матеріалу під час вивчення економіки	Повідомлення, презентація
Тема 2	Економічна культура та концепція неперервної економічної освіти в Україні	Повідомлення, презентація
Тема 3	Поняття «економічне мислення». Необхідність розвитку економічного мислення	Повідомлення, презентація
Тема 4	Сутність, значення та основні види засобів наочності під час викладання економічних дисциплін	Повідомлення, презентація
Тема 5	Теоретичні засади застосування активних методів навчання у вивченні економіки	Повідомлення, презентація
Тема 6	Мозкова атака, прес-конференція як різновид дискусії, методика їх проведення, особливості застосування в	Повідомлення, презентація

	економічній освіті	
Тема 7	Кейс-метод (метод конкретних ситуацій) як провідний метод формування професійних умінь вчителя	Повідомлення, презентація
Тема 8	Підприємництво в освіті: виклики та перспективи розвитку	Повідомлення, презентація
Тема 9	Місія і цілі навчання населення фінансової грамотності	Повідомлення, презентація
Тема 10	Використання «економічних загадок» під час викладання економіки, підприємництва та фінансової грамотності	Повідомлення, презентація
Тема 11	Економічні ігри та методика їх використання у навчальному процесі	Повідомлення, презентація
Тема 12	Сучасні інформаційні технології в професійній діяльності вчителя економіки, підприємництва та фінансової грамотності	Повідомлення, презентація
Тема 13	Види домашніх завдань з економіки та методика їх підготовки	Повідомлення, презентація
Тема 14	Методика використання мультимедіа-технологій на уроках економіки	Повідомлення, презентація

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, контрольні заходи.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань; • брати участь у контрольних заходах.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перекладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо дедайннів та перекладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного ОК на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному ОК на платформі Moodle. Кінцевий термін перекладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного

університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-іменілесі-у>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного ОК Moodle). Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %).

Неформальна освіта при викладанні ОК

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»

(https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._р_ед.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам освітнього компонента, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за поточну навчальну діяльність з освітнього компонента, становить 40 балів. При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдання. Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає екзамен. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. На екзамен виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують умінь синтезувати отримані знання застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмій і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання до екзамену

1. Методика викладання в системі економічного навчання.
2. Предмет, мета і завдання курсу «Методика навчання економіки, підприємництва та фінансової грамотності».
3. Нормативно-правова база вивчення економіки у закладах загальної середньої освіти.
4. Навчальний план та його роль в організації освітнього процесу. Місце економічних дисциплін у навчальному плані.
5. Навчальна програма. Створення навчальних програм з курсів економіки.

6. Науково-методичне забезпечення викладання курсів економічних дисциплін.
7. Вимоги щодо створення підручників з економічних дисциплін.
8. Закономірності та принципи вивчення економіки, підприємництва та фінансової грамотності у ЗЗСО.
9. Урок як основна форма економічного навчання школярів.
10. Підготовка вчителя економіки, підприємництва та фінансової грамотності до уроку та його планування.
11. Основні складові плану уроку.
12. Планування ефективного уроку з економіки, підприємництва та фінансової грамотності.
13. Аналіз та самоаналіз уроків.
14. Самостійна робота та її роль в процесі опанування економічних знань.
15. Типологія та вимоги до завдань для самостійної роботи під час вивчення економічних дисциплін.
16. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи.
17. Індивідуально-консультативна робота вчителя економіки, підприємництва та фінансової грамотності.
18. Контроль навчальних досягнень учнів як методична проблема.
19. Особливості поточного, тематичного, семестрового, річного оцінювання та державної підсумкової атестації.
20. Критерії і норми оцінювання навчальних досягнень учнів з економіки, підприємництва та фінансової грамотності.
21. Сучасні методи та форми контролю й оцінки досягнень учнів.
22. Тестування як форма навчання, контролю та оцінювання економічних знань.
23. Складання і використання тестів в процесі викладання економіки, підприємництва та фінансової грамотності
24. Поняття про засоби навчання, класифікація їх в економічній освіті.
25. Особливості застосування окремих видів засобів навчання в процесі викладання економічних дисциплін.
26. Наочність у викладанні та її значення в навчальному процесі. Форми та види наочності.
27. Підготовка і створення наочних матеріалів. Методичні рекомендації щодо застосування наочних засобів навчання в курсах економічних наук.
28. Технічні засоби навчання. Умови застосування їх у викладанні економічних дисциплін. Використання комп'ютерної техніки в економічній освіті.
29. Підручник з економіки в системі засобів навчання. Структура сучасного підручника.
30. Електронні освітні ресурси. Інтернет-ресурси. Розробка матеріалів та занять із використанням мережі Internet.
31. Необхідність активізації економічного навчання. Активні методи навчання.
32. Основні інтерактивні методи в економічному навчанні.
33. Алгоритм проведення інтерактивного заняття. Роль вчителя в інтерактивному навчанні.
34. Суть економічної гри у навчальному процесі.
35. Методика проведення економічної гри.
36. Етапи підготовки та розробки ділової гри.
37. Ефективність ігрових форм навчання при вивченні економічних дисциплін.
38. Суть позакласної та позашкільної економічної освіти школярів.
39. Позаурочні форми економічного навчання.
40. Економічне виховання школярів: сутність, цілі, методи та засоби

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні, граматичні та стилістичні помилки; наявні правильно оформлені посилання на джерела; на захисті здобувачем освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посилаючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій і баз даних, вирішує складні проблемні завдання. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 75 до 100 % тестових завдань.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; у звіті є несуттєві помилки як в змісті, так і в оформленні; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Під час поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 50 до 75 % тестових завдань.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки є неповними та недостатньо обґрунтованими; під час захисту роботи здобувач освіти припускається суттєвих помилок. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 25 до 50 % тестових завдань.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи.

Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж з 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки поверхневі та необґрунтовані; на захисті роботи здобувач освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено менше 25 % тестових завдань.

У разі, якщо практична робота виконана із запізненням понад тиждень (без поважних причин), виконана вчасно, проте не захищена, бал знижується на 10 % від максимального балу.

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах оцінювання.

Види наукової та практичної активності здобувачів освіти	Кількість балів
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 15

Розподіл балів

Практична робота № 1 – максимальний бал 1,0.

Практичні роботи №№ 2-6 – максимальний бал 2,0 (за кожну).

Практичні роботи №№ 7-14 – максимальний бал 3,0 (за кожну).

Самостійна робота – максимальний бал 5.

Контрольна робота 1 – максимальний бал 30.

Контрольна робота 2 – максимальний бал 30.

Комунікація

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти

1. Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).

2. Група у Telegram Web, яка створюється старостою і працює протягом навчального семестру.

Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії (згідно розкладу консультацій), в телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту викладача.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Бонд Р. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки URL: http://www.uaib.com.ua/files/articles/1369/84/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf

2. Інноваційні методи викладання економічних дисциплін та їх використання в процесі підготовки бакалаврів і магістрів з економіки. Навчально-методичний посібник для студентів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка» (Економічна теорія). Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2019. 162 с.

3. Кізима Т.О., Письменний В. В., Коваль С. Л., Карпишин Н. І. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 200 с.

4. Краус Н.М., Нікіфоров П.О., Краус К.М., Осецький В.Л. Методика викладання фахових дисциплін: навч. посіб. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 205с.

5. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Географія. Економіка. Географія та основи економіки в школі. 2008. № 7-8. С.12-17.
6. Методичний poradnik для вчителів економіки. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2015. 120 с.
7. Навчальна програма для 10-11 класів з економіки (профільний рівень). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
8. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М., Слащук А. А. Використання ігрових технологій на уроках географії. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал, 2022. № 5(5). С. 411-422.
9. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. А. Огляд інформаційно-комунікативних сервісів для дистанційного навчання географії. Перспективи та інновації науки, 2022. С. 318-330.
10. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М. Діджиталізація в освітньому процесі: європейський досвід. Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку (матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції). 3-4 лютого 2022 року. С. 288-289.
11. Розробки з економіки. URL: <https://naurok.com.ua/biblioteka/ekonomika>
12. Сидоренко В.К., Гушулей Й.М., Торубара О.М., Ковбаса Ю.М. Методика викладання основ підприємництва: Конспекти лекцій з практикумом : підручник / за заг. ред. В.К. Сидоренка. Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2017. 216 с.
13. Фаловська І.Д., Заєць Н.О., Чміль Т.В. Економічна освіта школярів у сучасній Україні. Молодий вчений. 2018. №12.1. С.76-79.
14. Фінансова грамотність: навч. посібник для вчителя / за ред. Т.С. Смовженко. Вид 2-ге, випр. і доп. Київ, 2013. 435 с.